

Розвиток ринку твердого біопалива в Україні

У статті розглянуто потенціал ринку твердого біопалива в Україні, проведено його оцінку, виявлені стримуючі та рушійні чинники. Досліджено основні проблеми та обґрунтовані перспективи розширення внутрішнього ринку біопалива. Виявлено, що залучення іноземних інвестицій в українську альтернативну енергетику є перспективним напрямом як для інвестора (надійне отримання прибутку), так і для України (швидке оновлення частини основних засобів на підприємствах альтернативної енергетики).

Ключові слова: альтернативна енергетика, біомаса, тверде біопаливо, структура ринку біопалива, зовнішній ринок біопалива.

В статье рассмотрен потенциал рынка твердого биотоплива в Украине, проведена его оценка, выявлены сдерживающие и движущие факторы. Исследованы основные проблемы и обоснованы перспективы расширения внутреннего рынка биотоплива. Определено, что привлечение иностранных инвестиций в украинскую альтернативную энергетику является перспективным направлением как для инвестора (надежное получение прибыли), так и для Украины (быстрое обновление части основных средств на предприятиях альтернативной энергетики).

Ключевые слова: альтернативная энергетика, биомасса, твердое биотопливо, структура рынка биотоплива, внешний рынок биотоплива.

The article examines the potential market of solid biofuels in Ukraine, conducted its assessment of the identified constraints and motivating factors. Studies of key issues and reasonable prospects of expansion of domestic biofuels market. Revealed that the attraction of foreign investments into the Ukrainian alternative energy is a promising direction for both the investor (reliable profit), and for Ukraine (rapid update of fixed assets in the business of alternative energy).

Постановка проблеми. Існуюча протягом останніх десятиліть система енерговикористання посилює диспропорції розвитку світової енергетики. Нерівномірність розподілу традиційних енергоносіїв змушує країни шукати форми та методи радикальної зміни структури енергоспоживання, до яких входять диверсифікація енергоджерел та використання нових альтернативних джерел енергії.

Використання потенціалу альтернативної енергетики на сучасному етапі розглядається як вагомий підґрунтя зниження енергетичних витрат, стимулювання економічного зростання, сприяння інноваційному розвитку, нарощуванню експортних потужностей, розвитку ринку праці та підвищенню рівня добробуту населення. Крім того, завдяки альтернативним джере-

лам енергії з'являється можливість успішної протидії основним викликам сучасності в енергетичній сфері, зокрема мінімізації ризиків, пов'язаних із ненадійністю постачання і постійним зростанням цін на енергоносії, та вирішенню проблем надмірної енергозалежності від однієї країни. Це сприятиме формуванню засад для підвищення конкурентоспроможності та отриманню синергетичного ефекту як у межах окремої країни, так і в системі світового господарства.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Основні аспекти розвитку сировинних ресурсів для виробництва біопалива і формування системи ринків висвітлено у працях В.Г. Андрійчука [1], Г.М. Калетніка [2], О. А. Лук'янихіна [3], А.В. Прокіпа [4], А.О. Рожко [5], Т.А. Железної [7] та інших українських вчених.

Разом із тим залишаються недостатньо висвітленими питання можливостей розвитку та оцінки ринку біопалива в Україні.

Метою статті є аналіз сучасного стану розвитку ринку біопалива в Україні. Основним завданням було наукове і практичне обґрунтування вирішення однієї з найважливіших проблем суспільства на сучасному етапі його розвитку – забезпечення потреб в енергетичних ресурсах і зниження енергетичної залежності на основі використання біопалива. Для досягнення мети розглянуто один із видів альтернативної енергетики, а саме тверде біопаливо (паливні брикети та гранули), проведено аналіз кількісних показників його виробництва та використання за минулі періоди. Враховуючи особливості ринку біопалива в Україні, передбачається виокремити та спрогнозувати тенденції його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Україна володіє значним потенціалом біомаси, доступної для виробництва енергії. Біомаса – це біологічно відновлювальна речовина органічного походження, що зазнає біологічного розкладу (відходи рослинництва і тваринництва), лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, а також органічна частина промислових та побутових відходів. Вона може бути основною сировиною для виробництва твердого біопалива, що використовується як котельно-пічне паливо, у тому числі дрова, торф, тирса, тріски, солома, інші сільськогосподарські відходи, гранули та брикети [6].

В окремих країнах Європи частка біомаси в загальному споживанні первинних енергоносіїв значно перевищує середньоєвропейську і становить: у Фінляндії 23% (світовий лідер серед розвинених країн), у Швеції – 19%, у Данії – 12%, в Австрії – 12%, у Німеччині – 3,5% (табл. 1).

На прикладі США та Європейського Союзу розглянемо процес державної підтримки розвитку альтернативної енер-

Таблиця 1. Країни – лідери з розвитку біоенергетики [7]

Країни	Частина біомаси в загальному енергоспоживанні, %	Основні напрями біоенергетики	Види підтримки розвитку біоенергетики
Фінляндія	23	Централізоване теплозабезпечення на біомасі з деревини, електроенергія	Низькі податки на викопні палива, енергетична стратегія, програми розвитку
Швеція	19	Централізоване теплозабезпечення	Податки на викопні палива
Австрія	12	Теплозабезпечення за рахунок біомаси з деревини	Податки на викопні палива, директива по електроенергетиці
Данія	12	Теплозабезпечення за рахунок соломи, біогазу	Податки на викопні палива, енергетичні програми
Німеччина	3,5	Біодизель із рапсу, електроенергія	План розвитку біоенергетики

гетики (у частині виробництва біопалива), який передбачає такі кроки:

Крок 1. Усвідомлення проблеми та її наслідків. Глобальна проблема – стрімке скорочення традиційних енергетичних ресурсів, поточна – подорожчання енергетичних ресурсів з усіма відповідними наслідками, екологічна – забруднення від видобутку, переробки та споживання традиційних енергоресурсів.

Крок 2. Визначення завдань державної політики у енергетичній сфері. Завдання поточне – зменшення споживання традиційних паливних ресурсів (або ж принаймні не збільшення), перспективне – перехід на альтернативну енергетику, яка, у силу обставин, у майбутньому перетвориться на традиційну.

Крок 3. Визначення можливостей та інструментів подолання проблеми. Можливості держави, як відомо, – фінансові, у вигляді допомоги, пільг, субвенцій відповідним суб'єктам, а також інвестицій у стратегічно важливі проекти; законодавчі; адміністративні та інші заходи.

Крок 4. Концепція та її реалізація. Найважливіша частина вирішення проблеми. Чітке бачення переходу від теперішнього незадовільного стану до бажаного в майбутньому, що супроводжується використанням наявних ресурсів та активізацією потенційних, розподілом ролей між суб'єктами, на яких покладено відповідальність за здійснення окремих завдань.

Крок 5. Коригування концепції, що розрахована на кілька років чи десятиліть, залежно від складності проблеми. Через певний період потрібно переглянути концепцію, щоб внести відповідні зміни [3].

До 2020 року Європа планує збільшити частину альтернативної енергетики в енергобалансі до 20%, а до 2040-го – до 40% [8]. Для України також є перспективним розвиток ринку біопалива (виробництво паливних брикетів та гранул) з відходів рослинного походження.

Аналіз виробництва твердого біопалива в Україні за 2009–2010 роки показує, що обсяг виробництва гранул та брикетів у 2010 році становив 290,0 тис. т проти 263,2 тис. т у 2009 році. Гранули з лушпиння соняшнику, деревини та деревні брикети становлять 90% від усього виробництва. Внутрішній ринок у 2010 році спожив 28,4 тис. т твердого біопалива, або 9,7% від усього виробленого обсягу. Більше 90% всього виробництва гранул і брикетів було експорто-

вано до країн ЄС, що викликано вигідною ціновою кон'юнктурою і малою ємністю внутрішнього ринку споживання [13].

Для оцінки зовнішнього ринку твердого біопалива України за даними консалтингової компанії у сфері відновлюваної енергетики і чистих технологій Fuel Alternative проводимо розрахунки експортних поставок у розрізі таких видів продукції, як: паливні брикети та гранули з відходів деревини, лушпиння соняшнику та соломи. У 2010 році з України було експортовано 87,1 тис. т деревних гранул (темп зростання 134,6% до 2009 року) і 48 тис. т брикетів (76,2% до 2009 року). Головним споживачем деревних гранул стала Польща – 58,9 тис. т, 68% усієї продукції. Другою за обсягами поставок стала Данія – 11,1 тис. т (13%). На третьому місці – Італія, яка прийняла 7,9 тис. т гранул (9%) (табл. 2). Середня ціна гранул, поставлених в 2010 році до Польщі (на умовах FCA), становила 869,54 грн./т, що на 1,6% вище, ніж у 2009 році.

Найбільшим експортером деревних гранул стала компанія «Барлінек Інвест» (Вінницька обл.), що відправила до Польщі та Італії 39,2 тис. т. Друге місце за обсягами експорту зайняла компанія «Екобіопром» (Чернігівська обл.) – 4 тис. т, переважно в Данію, третє – ТОВ «Цунамі» (Волинська обл.), яке поставило в Німеччину та Данію 2,8 тис. т продукції [9].

Найбільшим споживачем українських деревних брикетів (39% від усього обсягу) стала в 2010 році Німеччина з показником 18,7 тис. т продукції, другим Чехія – 12,2 тис. т (27% від загального обсягу), а третім Польща – 6,3 тис. т (13%).

За підсумками 2010 року, найбільшим експортером деревних брикетів стала компанія «Лайен» (Вінницька обл.), що відправила у Бельгію, Німеччину, Нідерланди і Чехію 5,1 тис. т брикетів. Друге місце зайняла компанія «Торговий дім «Бізнес Формат» (Київська обл.), що відправила до Німеччини 3,7 тис. т продукції. На третьому місці – приватне підприємство «Вуд» (Хмельницька обл.) з обсягом експорту брикетів в Німеччину та Чехію – 1,5 тис. т.

За підсумками 2010 року з України було відправлено твердого біопалива, виробленого з лушпиння соняшнику, 406,8 тис. т гранул і 25,7 тис. т брикетів, що відповідно на 133,4 і 23,8% вище показників минулого року. Що стосується експорту гранул з лушпиння, то крім традиційно пріоритетного польського напрямку українські постачальники відправляли їх в 2010 році також в Італію, Словаччину, Лі-

Таблиця 2. Структура експорту твердого біопалива України у 2010 році

Країна	Паливні брикети з:						Паливні гранули з:					
	деревини		лушпиння соняшнику		соломи		деревини		лушпиння соняшнику		соломи	
	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%
Польща	6,3	13	25,7	98	2,7	98	58,9	68	406,8	100	1,9	62
Німеччина	18,7	39	–	–	0,27	1	4,6	5	–	–	0,285	9
Угорщина	1,9	4	–	–	–	–	0,9	1	–	–	–	–
Словаччина	1,7	3	–	–	–	–	0,9	1	–	–	–	–
Данія	1,9	4	–	–	–	–	11,1	13	–	–	–	–
Чехія	12,2	27	2,57	1	0,27	1	2,8	3	–	–	–	–
Італія	–	–	–	–	–	–	7,9	9	–	–	–	–
Бельгія	4,7	9	–	–	–	–	–	–	–	–	0,03	1
Азербайджан	0,5	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Литва	–	–	2,57	1	–	–	–	–	–	–	–	–
Росія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,03	1
Австрія	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,775	25
Швеція	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,03	1
США	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,03	1
Всього	48	100	30,84	100	3,24	100	87,1	100	406,8	100	3,1	100

Джерело: розраховано автором за даними Fuel Alternative [9].

тву, Німеччину, Чехію, Словенію. Найбільшими їх експортерами стали такі компанії: СП ТОВ «Трансбалктермінал» (Одеська обл.), що відправило в Польщу 64 тис. т гранул, ТОВ «Комбінат Каргіл» (Донецька обл.), яке поставило в Польщу і Литву 57,6 тис. т продукції, а також ПП «Лутекс» (Волинська обл.) з обсягом поставок до Польщі 11,5 тис. т. Від загального обсягу експорту брикетів з лушпиння соняшнику в 2010 році 98% було відправлено до Польщі. Решта продукції була поставлена контрагентам в Литву та Чехію. Найбільші експортери брикетів з лушпиння: ТОВ «Монфорт–України» (Харківська обл.) – 7,8 тис. т; ТОВ «Компанія» Авангард Торг» (Харківська обл.) – 3,9 тис. т; ТОВ «СПБуд» (Львівська обл.) – 2,2 тис. т.

У 2010 році з України було експортовано 3,1 тис. т гранул із соломи та 3,24 тис. т брикетів, що відповідно на 380,8 і 114,8% вище показників минулого року. Головним споживачем українських гранул із соломи стала Польща –

1,9 тис. т, або 62% їх експорту з України. Другою за обсягами їх експорту стала Австрія (25%) – 775 т продукції, на третьому Німеччина (9%), що прийняла 285 т гранул. Експортерами гранул із соломи стали такі компанії: ТОВ «Агер» (Київ), обсяг поставок до Польщі 1,2 тис. т; ТОВ «Енергетична компанія «Біотерм» (Київська обл.), що відправила у Австрію 1,06 тис. т, ТОВ «Торговий Дім Велунд» (Сумська обл.) поставило у Німеччину та Австрію 373 т; ТОВ «Грінювська пелетна фабрика» (Кіровоградська обл.) – 322,5 т. Головним споживачем українських брикетів із соломи стала в 2010 році Польща (98%), що прийняла 2,7 тис. т брикетів. Невеликі поставки також були здійснені до Німеччини та Чехії. Експортером брикетів із соломи було ТОВ «Супенергія» (Львівська обл.), яке відправило до Польщі 2,1 тис. т брикетів.

Великий вплив на розвиток ринку твердого біопалива і самої галузі альтернативної енергетики чинить цінова полі-

Таблиця 3. Середня ціна на тверде біопаливо в Україні у 2010 році, грн. / т (FCA)

Країна	Паливні брикети з:			Паливні гранули з:		
	деревини	лушпиння соняшнику	соломи	деревини	лушпиння соняшнику	соломи
Польща	751	745	745	870	–	696
Німеччина	1173	–	632	1007	–	710
Угорщина	792	–	–	838	786	–
Словаччина	875	–	–	940	–	–
Данія	937	–	–	1039	–	–
Чехія	911	–	625	987	–	–
Італія	–	–	–	1591	–	–
Бельгія	1378	–	–	–	–	940
Азербайджан	1193	–	–	–	–	–
Литва	–	730	–	–	–	–
Росія	–	–	–	–	–	1380
Австрія	–	–	–	–	–	788
Швеція	–	–	–	–	–	1949
США	–	–	–	–	–	680

Джерело: розраховано автором за даними Fuel Alternative [9].

тика, яка знаходиться під впливом попиту та пропозиції на зовнішніх ринках (табл. 3).

Проведені дослідження дозволили визначити чинники, що стримують та стимулюють розвиток ринку біопалива в Україні. До стримуючих необхідно віднести:

- прийняття нового Податкового кодексу, в якому для сфери експорту / імпорту твердого біопалива, як і для інших галузей підприємницької діяльності, не вистачає законодавчих роз'яснень. Відсутність чіткого законодавства ускладнило експортно-імпортні операції та знизило ділову активність в галузі;

- суперечності між українським та європейським законодавством у митному оформленні імпортованої продукції, що поставляється в Україну, призвели на початку 2011 року до скорочення транспортного потоку та негативно позначилися на обсягах експорту деревного біопалива;

- використання на підприємствах даного виду економічної діяльності застарілого технологічного устаткування.

До стимулюючих чинників розвитку ринку біопалива в Україні слід віднести:

- зростаючий попит на українську продукцію з боку європейських покупців, сформований головним чином трейдерами, що поставляють гранули на електростанції Польщі, Чехії, Німеччини;

- в Європі спостерігалось стрімке зростання кількості біопаливних систем опалення в приватних домоволодіннях при одночасному скороченні сировинної бази для виробництва палива.

Ці чинники стали імпульсом для створення в Україні в 2010 році близько 20 нових виробництв. На кінець року стабільно працювало 30–35 компаній виробників деревних гранул, з них великих – 10. Серед виробників деревних брикетів активно працює близько 50 компаній.

Позитивним є те, що на ринку біопалива спостерігається приплив іноземних інвестицій, – це головним чином кошти транснаціональних корпорацій «Бунге» і «Каргіл» на розширення виробництва гранул.

До того ж на гроші ірландської компанії Doneral FRS Group в Україні до 2014 року в Красилівському районі Хмельницької області буде побудована електростанція на біопаливі. Проект узгоджений з Хмельницькою обласною адміністрацією. Будівництво почнеться в 2012 році. Обсяг капітальних вкладень становитиме 130 млн. євро. Ця електростанція буде сприяти зменшенню викидів вуглекислого газу в атмосферу за рахунок використання близько 300 тисяч тонн біопалива в рік [10].

Залучення іноземних інвестицій в українську альтернативну енергетику є перспективним напрямом як для інвесторів (надійне отримання прибутку), так і для України (швидке оновлення частини основних засобів на підприємствах альтернативної енергетики), а зростання їх пояснюється такими чинниками:

1. Альтернативна енергетика є «деполітизованою» галузю електроенергетики – вітер або сонце неможливо ні пе-

рекрити, ні збільшити їх ціну. Це дозволяє інвесторам уникнути ризиків зриву проектів.

2. Позитивно сприймається місцевою громадськістю через її екологічність.

3. Має кращі економічні показники, ніж атомна енергетика, і здатна скласти економічну конкуренцію тепловим електростанціям (особливо з урахуванням зростаючих цін на паливо і квот на викиди парникових газів).

4. Відсутня необхідність віддавати кошти за паливо іншим країнам [11].

В Україні для стимулювання використання твердого біопалива розроблено Національний проект «Енергія природи», реалізація якого дозволить вирішити три завдання: по-перше, заощадити важливу частину енергоресурсів, посиливши економічну і політичну безпеку країни; по-друге, створити близько 4,5 тис. робочих місць у виробництві та експлуатації устаткування; по-третє, зменшити навантаження на навколишнє середовище. Планується, що його реалізація в 2014 році дозволить практично без додаткових витрат:

- започаткувати значне оновлення основних засобів на українських підприємствах альтернативної енергетики;

- підвищити рівень енергетичної та екологічної безпеки країни;

- поліпшити інвестиційний клімат в Україні;

- створити умови для виконання вимог Євросоюзу про підвищення рівня впровадження альтернативної енергетики

- виконати Україною зобов'язання щодо скорочення викидів парникових газів відповідно до Кіотського протоколу до рамкової угоди ООН про зміну клімату [11]. Перспективним напрямом розвитку альтернативної енергетики України є формування побутового сегмента споживання біопалива в середині країни, бо частка внутрішнього ринку менша 10%. У 2009–2010 роках обігрів приміщень паливними брикетами і гранулами коштував на 40% менше, ніж за допомогою газу [10]. Ціна на паливні брикети та гранули на внутрішньому ринку знаходиться на рівні 750–850 грн. за тону залежно від їх теплотворності. У той же час український споживач відчуває брак фінансових ресурсів для первинних вкладень у котельне обладнання. Широке використання твердого палива в побутових умовах почнеться лише тоді, коли в країні з'являться програми кредитування приватних господарств для встановлення котлів і галузеві програми субсидування.

У 2010 році більшість українських підприємств виробляло тверде біопаливо у відповідності зі стандартами Din і DinPlus. З 1 січня 2011 року в країнах ЄС за ініціативою Німеччини вступив в силу новий стандарт ENPlus, що висуває більш жорсткі вимоги до якості продукції. Його введення сприяє чіткому обліку споживання і контролю якості гранул. Таким чином, значна частина української продукції, що не відповідає новим вимогам, направляється на внутрішній ринок [12].

Проблемою формування внутрішнього ринку паливних брикетів і гранул в Україні є відсутність розвиненої інфраструктури продажу твердого біопалива, подібної до тієї, що іс-

нує в країнах Європи та Північної Америки. Український споживач твердого біопалива змушений купувати його не в магазинах, а великими партіями безпосередньо у виробників. Ліквідація бар'єрів на шляху інтеграції підприємств біоенергетики в соціально-економічне життя нашої країни буде сприяти розвитку ринку альтернативного біопалива в Україні.

Висновки

Розвиток підприємств альтернативної енергетики потребує підтримки як держави, так і суспільства в цілому. Становлення та формування цієї галузі сприятиме забезпеченню нашої країни новими джерелами енергетики. В умовах дефіциту в Україні власних паливно-енергетичних ресурсів, біомаса стає одним із найбільш доступних, економічних і екологічних альтернативних видів палива.

У статті було проведено аналіз кількісних та якісних показників ринку твердого біопалива в Україні, визначено, що більше 90% виробленої продукції на вітчизняних підприємствах експортується до країн ЄС та США, що свідчить про слабозрозвинений внутрішній ринок.

Головною ж запорукою подальшого розвитку виробництва твердого біопалива як альтернативного джерела енергії є функціонування та розвиток відповідного ринку. Дослідження підтверджують, що для подолання відставання у використанні альтернативних джерел енергії, зокрема твердого біопалива в перспективі доцільно: вдосконалити існуючу законодавчу базу; на державному рівні сприяти залученню внутрішніх і зовнішніх інвестицій у цей сегмент національної економіки; підготувати і прийняти нормативно-технічну документацію, сертифікацію і стандартизацію біосировини та біопалива; сприяти виходу біопалива на внутрішній і зовнішній ринки.

Література

1. Андрійчук І.В. Ефективність використання альтернативних паливно-енергетичних ресурсів в регіоні (на прикладі Івано-Франківської області): Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.10.01 [Електрон.

ресурс] / І.В. Андрійчук; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2006. – 20 с. – укр.

2. Калетнік Г.М. Розвиток ринку біопалив в Україні: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Г.М. Калетнік; Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки» УААН. – К., 2009. – 34 с. – укр.

3. Лук'янихіна О.А. Сучасні тенденції розвитку ринку біопалива у світі (огляд) / Лук'янихіна О.А., Вакуленко І.А. // Збірник наукових праць. Економічні науки. – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – С. 115–138.

4. Прокіп А.В. Еколого-економічна оцінка заміщення невідновлюваних енергоресурсів біологічно відновлюваними: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.06 / А.В. Прокіп; Нац. лісотехн. ун-т України. – Л., 2010. – 20 с. – укр.

5. Рожко А.О. Економічна модель взаємовідносин України та ФРН у сфері відновлювальних та нетрадиційних джерел енергії: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 / А.О. Рожко; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т., 2010. – 20 с. – укр.

6. Закон України «Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів України щодо сприяння виробництву та використанню біологічних видів палива» [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1391-17>

7. Железная Т.А. Анализ современного состояния и перспектив развития биоэнергетики в странах ЕС / Железная Т.А., Лезнова В.Е. // Пром. Теплотехника, 2009, т. 31, №3. – С. 77–81.

8. Рясной Д. Энергетика зазеленеет / Рясной Д. // Деловая столица. Энергономика. – №18–19/468–469. – 2010. – С. 4.

9. Возобновляемая энергетика Украины – справочник 2011 г. // Консалтинговая компания «Фюел Альтернатив», 2011. – С. 164.

10. Ирландия построит биоэлектростанцию в Украине [Электрон. ресурс] – режим доступа: <http://www.alterenergy.info/biofuels>

11. Точеный В. Национальный проект «Энергия природы» / Точеный В. // День. – №13. – 2011. – С. 21.

12. Характеристика украинского рынка твердого биотоплива [Электрон. ресурс] – режим доступа: <http://bio-ex.com.ua/bio-analytics.html>

13. Статистичний щорічник України за 2009 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – 568 с.

Д.В. БАЗАРНИЙ,
аспірант, Київський національний університет ім. Т. Шевченка

Управління вартістю в системі фінансового менеджменту банку

У статті розглянуті питання, що стосуються системи фінансового менеджменту банку. Детально проаналізовано рівні фінансового менеджменту та етапи здійснення управління фінансами банку. Особлива увага приділяється визначенню тих етапів, на яких здійснюється управління вартістю банку. Підкреслюються причини необхідності здійснення управління вартістю на всіх визначених етапах.

Ключові слова: управління вартістю банку, система фінансового менеджменту, вартісно-орієнтований менеджмент, етапи управління фінансами банку.

В статье рассмотрены вопросы, касающиеся системы финансового менеджмента в банке. Детально проанализированы уровни финансового менеджмента и этапы осуществления управления финансами банка. Особое